

ÅRSMELDING 2017

FOR KONTROLLUTVALET

I

STORD KOMMUNE

Foto: Hogne Haktorson

1 **Føremål og oppgaver for kontrollutvalet**

Føremålet med kontrollutvalet sitt arbeid er å medverke til at det vert allmenn tillit til at kommunen sine oppgaver vert løyst på best mogleg måte, og i samsvar med gjeldande lover og forskrifter. I «Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar» finn ein i kap. 3 «Alminnelige regler om kontrollutvalgets ansvar og oppgaver». I § 4 står det mellom anna:

«Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, herunder påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.»

2 **Samansetjing av kontrollutvalet**

Kontrollutvalet for perioden 2015 – 2019 har hatt ein ekstraordinær start når det gjeld samansetnad, med val av kontrollutval fem gonger på det første halvanna året av fireårsperioden, men samansetnaden har vore stabil siste året.

Medlemmar i 2017:

Fredrik Litleskare (H)	leiar, og kommunestyremedlem
Peggy Husevik Bærøy (V)	Nestleiar.
Odd Ståle Larsen (Frp)	medlem
Anna Herborg Førland Ap)	medlem
Tarjei Haga (Ap)	medlem

3 **Om verksemda til kontrollutvalet i 2017**

- Kontrollutvalet i Stord kommune hadde 5 møter i 2017 og handsama 51 saker.
- Ordførar har møterett i kontrollutvalet.
- Rådmann og andre tilsette i kommunen har møtt når dei har vorte innkalla.
- Kontrollutvalet har fått tilgang til den informasjonen det vart bede om.

4 Sekretariatsordninga

I kommunelova § 77 pkt.10 står det at kommunestyret skal sørge for sekretærbistand til kontrollutvalet. Sekretærfunksjonen kan ikkje leggest til kommunen sin administrasjon.

Utdrag frå § 20 i Forskrift om kontrollutvalg - «Kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget har sekretærbistand som til enhver tid tilfredstiller utvalgets behov. Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet og et utvalgets vedtak blir iverksatt. Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens administrasjon og av den eller de som utfører revisjon for kommunen. Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til kommunens administrasjon.»

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune utfører sekretariatstenesta for kontrollutvalet i Stord kommune. Hogne Haktorson har vore sekretær på møta.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune er også sekretariat for kontrollutvalet i fylkeskommunen, samt kontrollutvala i desse kommunane: Kvinnherad, Bømlo, Fitjar, Tysnes, Ulvik, Eidfjord, Kvam, Ullensvang, Odda, Voss, Fusa, Øygarden, Sund, Samnanger, Vaksdal og Askøy. Dessutan for kontrollutvalet til Bergen kirkelige fellesråd frå august 2017.

I 2015 vedtok kommunestyret å lysa sekretariatstenester for kontrollutvalet ut på anbod. Etter anbodskonkurranse gjorde kommunestyret slikt vedtak i møte 24.11.16 (sak PS 86/16):

«Hordaland fylkeskommune vert vald til leverandør av sekretariatsteneste for kontrollutvalet i perioden 01.01.2017 til 30.07.2020, med opsjon på ytterlegare 2år».

5 Revisjonstenesta og revisjonsordninga

Revisjonstenesta.

Kontrollutvalet skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med den kommunale forvaltninga. Utvalet må halda seg orientert om kva saker revisjonen arbeider med og føra tilsyn med at revisjonsarbeidet er å jour og føregår i samsvar med forskrift og vedtak.

Stord kommune har nytta kjøp av revisjonstenester som revisjonsordning frå 01.01.2006. Revisjonsordninga vart vurdert av kontrollutvalet og kommunestyret hausten 2016, og kommunen valde å halda fram med denne revisjonsordninga.

Deloitte AS var revisor for Stord kommune, i fleire avtaleperiodar, frå 01.01.2006 til 30.06.2017. Partner i Deloitte Else Holst-Larsen vart takka av, av rådmannen, på kontrollutvalet sitt junimøte. Ho mottok blomehelsing frå Stord kommune.

Kontrollutvalet har handtert konkurranse om revisjonstenester for perioden 01.07.2017 til 30.06.2021. Utvalet innstilte på KPMG, og kommunestyret engasjerte KPMG for noverande avtaleperiode.

Deloitte har lagt fram revisjonsmelding, slik kravet er, samt rapportar og annan informasjon om revisjonen sitt arbeid 1. halvår 2017. Så er det slik at revisjonsarbeid som er bestilt før avtaleperioden går ut, skal fullførast av «tidlegare revisor». Såleis er Deloitte framleis engasjert med å ferdigstillta forvaltningsrevisjonsrapport om prosjektstyring og oppfølging av investeringar.

På grunnlag av revisjonen sine rapportar, rekneskapsplan og annan informasjon, har utvalet ført tilsyn med at forvaltninga er i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og vedtak. Utvalet skal vidare i samarbeid med revisjonen gjennomføra ei systematisk vurdering av bruk og forvaltning av dei kommunale midlar, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat (forvaltningsrevisjon).

KPMG la fram revisjonsplan for sitt revisjonsarbeid, hausten 2017. Det vart og vedteke at første bestilling av forvaltningsrevisjon i KPMG sin avtaleperiode skulle omhandla offentlege anskaffingar og kontraktsoppfølging.

Til dagleg er det den valde revisor som utfører tilsynet og kontrollen mot kommunen, men kontrollutvalet har eit eige ansvar med å sjå til at arbeidet vert tilfredstillande utført. Kommunelova stiller krav om at utvalet sjølv må visa ei aktiv haldning. For å få utført det arbeid utvalet er pålagt, er ein avhengig av god kommunikasjon med kommunestyret, administrasjonen i kommunen og revisor. Samarbeidet har vore godt med dei aktuelle aktørane. Ansvarleg revisor har vore partner i Deloitte Else Holst-Larsen i 1. halvår av 2017, medan partner Willy Hauge i KPMG har vore ansvarleg revisor for kommunen etter det. I tråd med regelverket er eigenvurdering for at henholdsvis Deloitte og KPMG er uavhengig i høve til Stord kommune, lagt fram for kontrollutvalet.

6 **Arbeid med forvaltningsrevisjon.** **Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020**

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 10 om Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon lyd slik:

”Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegerer til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

Deloitte AS har i 2016, på bestilling frå kontrollutvalet, leia arbeidet med analyse og plan for forvaltningsrevisjon i Stord kommune. I analysearbeidet vart både administrativ og politisk leiging involvert. Vidare vart kontrollutvalet i sterk grad involvert, m.a. i 2 prosessmøte, som til slutt enda opp i at utvalet laga innstilling til kommunestyret på plan for forvaltningsrevisjon for 2016 – 2020. Planen vart vedteken i kommunestyremøte 24.11.2016 (Sak PS 84/16).

6.1 **Gjennomføring av prosjekt innan forvaltningsrevisjon**

Kontrollutvalet bestilte 04.04.17. **Forvaltningsrevisjon av prosjektstyring og oppfølging av investeringar.**

Av forslaget til prosjektplan står dette om føremålet:

«Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere kommunen sine retningslinjer og rutinar for gjennomføring av investeringsprosjekt.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. Har Stord kommune etablert retningslinjer og rutinar som sikrar ei tydeleg rolle- og ansvarsfordeling i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
2. Har Stord kommune tilfredsstillande retningslinjer og rutinar for prosjektstyring av investeringsprosjekt?
3. Gjennomfører Stord kommune investeringsprosjekt i samsvar med kommunale retningslinjer og anbefalt praksis for prosjektstyring?

For kvar problemstilling er det fleire underpunkt.

I bestilling av dette «2017-prosjektet» var det sett dato for ferdigstilling i 2017. Av fleire årsaker er prosjektet blitt forseinka, slik at rapporten ikkje vert klar før i april 2018.

På siste møte i 2017 kom kontrollutvalet fram til at eit «2018-prosjekt» burde vera **Forvaltningsrevisjon av offentlege anskaffingar og kontraktsoppfølging**. Godkjenning av prosjektplan, med føremål og problemstillingar, vil bli sak i første møte i 2018.

6.2 Oppfølging av tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar

Kommunestyret handsama rapport ifm. **Forvaltningsrevisjon av barnevernstenesta** i møte 23.06.16 (sak PS 38/16). Her vart fire oppfølgingspunkta samrøystes vedtekne.

Handlingsplan jmf. pkt. 4 vart lagt fram for kommunestyret 20.10.16. (referatsak RS 32/16), som tok denne til orientering.

Kontrollutvalet såg positivt på det arbeidet som var starta opp i samband med forvaltningsrevisjonen. På bakgrunn av at noko av forbetningsarbeidet skulle gjerast ferdig hausten 2016, og dei fleste av dei resterande tiltaka i løpet av første halvår 2017, fekk utvalet ny statusrapportering i 2017. Utvalet fatta slik vedtak i augustmøtet (sak PS 34/17):

1. Kontrollutvalet seier seg nøgd med utviklingsarbeidet som er gjort innan barnevernstenestene i Stord kommune, jmf. forvaltningsrevisjon av barnevernstenestene i 2016, og ønskjer administrasjonen lukke til med det vidare arbeidet innan tenesta.
2. Utvalet ber om å motta tenesteanalyse som inkluderar kapasiteten i barnevernstenesta, når denne er ferdig vinter 2018.

Med andre ord så har kontrollutvalet sagt seg nøgd med oppfølgingsarbeidet generelt sett, men utvalet vil etterspørja nemnte tenesteanalyse i 2018.

6.3 Notat.

Kommunestyret hadde notat om eigedomen Evjestrandskolen i møte 20.10.16. (sak PS 69/16), der det vart fatta slik vedtak:

1. Kommunestyret merkar seg revisor sine konklusjonar på dei fire problemstillingane som kontrollutvalet hadde bede dei om å sjå på.
2. Kommunestyret merkar seg og at rådmannen er usamd i tre av fire av revisjonen sine konklusjonar.
3. Kommunestyret ønskjer, på bakgrunn av notat og øvrig sakstfang, at kommunen ser på kommunalt regelverk for sal av eigedommar på nytt.
4. Kommunestyret syner til gjennomgangen av saka om Evjestrandskolen og konkluderer med at administrasjonen har handla i tråd med Stord kommune sine interesser i reforhandlinga av 2004-avtalen.
5. Kommunestyret ber ordføraren snarast ta initiativ til at begge partar reverserer saka kring kjøp/sal av eigedomen Evjestrandskolen, inkl. avtalen frå 2004, og slik gjenoppretter omdømme og folks tillit til Stord kommune.
6. Kommunestyret ber så rådmannen starte ny prosess for å vurdere om sal av Evjestrandskolen er mest føremålstenleg for kommunen.
7. Om konklusjon på pkt. 6 er at sal bør gjennomførast, føreset kommunestyret at denne vert handsama og dokumentert i samsvar med gjeldande regelverk.

Kontrollutvalet ba før årsskiftet 2017/2018 om skriftleg tilbakemelding, med oppsummering etter kommunestyrevedtaket i saka. Det kjem utvalet attende til i årsmeldinga for 2018.

7 **Arbeid med selskapskontroll.** **Plan for selskapskontroll for perioden 2016 – 2020**

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 13 Selskapskontroll lyd slik:

"Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegerer til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll."

Deloitte AS har i 2016, på bestilling frå kontrollutvalet, leia arbeidet med analyse og plan for selskapskontroll i Stord kommune. I analysearbeidet vart både administrativ og politisk leiding involvert. Vidare vart kontrollutvalet i sterk grad involvert, m.a. i 2 prosessmøter, som til slutt enda opp i at utvalet laga innstilling til kommunestyret på plan for selskapskontroll for 2016 – 2020. Planen vart vedteken i tråd med innstillinga i kommunestyremøte 24.11.2016 (Sak PS 85/16).

7.1 Prosjekt innan selskapskontroll, oppfølgingsarbeid og bedriftsbesøk.

Kontrollutvalet la sitt møte 27.11.2017 til Podlen Verkstad AS, som er heileigd av Stord kommune. Dagleg leiar Odd Stuve Rommetveit gav omvising og informasjon om verksemda. Utvalsleiar takka dagleg leiar for omvising og god informasjon.

8 Arbeid med rekneskapsrevisjon. Den økonomiske situasjonen i Stord kommune.

Rekneskap for Stord hamnestell for 2016:

Rådmann og økonomisjef var tilstades, og svara på spørsmål frå kontrollutvalet, då årsrekneskapen vart handsama i møte 16.05.17.

Rekneskapen for 2016 synte driftsinntekter på kr. 9.392.595 og eit positivt netto driftsresultat på kr. 500.216. Det gjev eit driftsresultat på 5.33 % (Sett opp mot sum driftsinntekter).

Følgjande vedtak vart fatta:

1. Kontrollutvalet støttar seg til Deloitte sin uttale om den økonomiske situasjonen for Stord hamnestell for året 2016, og har ikkje øvrige merknader til denne enn dei som er omtalt i saksframlegget.
2. Uttalen vert send kommunestyret via formannskapet

Årsrekneskap for Stord kommune for 2016:

Kontrollutvalet handsama i møte 16.05.2017, i sak 24/17, årsrekneskapen i Stord kommune for 2016. Rådmann Magnus Mjør og økonomisjef Hege Etterlid orienterte i saka og svara på spørsmål frå kontrollutvalet. Det vart mellom anna gjeve slik uttale til rekneskapen:

Av rekneskapen for 2016 har kontrollutvalet merka seg at netto driftsrekneskap er positivt med kr. 27.878.892 dvs. netto resultatgrad på 2,02% (Sett opp mot sum driftsinntekter). I taloppsettet. kan det vera tal som ikkje fullt ut er samanliknbare i overgangen frå rekneskapen for 2015 til rekneskapen for 2016. Det kjem seg av at to kommunale føretak er integrert i kommunen sin rekneskap fom. 2016.

Gjennomsnitt for alle kommunane i Noreg (utanom Oslo) ligg ifølgje opplysningar frå SSB på netto resultatgrad på 4,0 % i 2016. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein frå og med 2014 bør ha netto resultatgrad på 1,75% (tidlegare 3,0%).

For Stord kommune har netto resultatgrad vore slik dei siste 5 åra: 2012 (+1,74%), 2013 (+3,19%), 2014 (+0,91%), 2015 (+2,52%) og 2016 (+2,02%). Som vi ser av desse tala har kommunen eit resultat som i 2016 er betre enn tilrådinga frå TBU, men godt under snittet i kommunane. Netto driftsresultat viser kva ein har att etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekkja. Driftsresultatet påverkar i stor grad kommune sin handlefridom og evne til å tåle svingingar i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 – 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt samanhengen mellom høg lånegjeld i kommunane, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen tilrår at kommunane ikkje bør ha meir enn 75 % av driftsinntektene i lånegjeld. Ved å nytte Riksrevisjonen si tilnærming kjem ein fram til at Stord kommune har ei høg lånegjeld tilsvarande 102,4 % av sum driftsinntekter, altså langt over tilrådinga frå Riksrevisjonen. Tilsvarande er disposisjonsfondet på 3,03 % av driftsinntektene.

Riksrevisjonen tilrår her minst 5 %. Totalt sett har Stord kommune ei ganske stor lånegjeld og eit disposisjonsfond under tilrådingar frå Riksrevisjonen. Driftsresultat vart derimot betre enn tilrådd av TBU for 2016, sjølv om det var noko lågare enn snitt for kommunane utanom Oslo.

I oppsummering og tilråding frå kontrollutvalet står følgjande:

- Totalt sett har Stord kommune ei ganske stor lånegjeld og eit disposisjonsfond monaleg under tilrådingar frå Riksrevisjonen, medan netto driftsresultat vart betre enn tilrådd av TBU for 2016.
- Likestilling er greitt framstilt i årsmeldinga. Forhold som gjeld etikk, rådmannen sin internkontroll og diskriminering bør vera lettare tilgjengeleg i framtidige årsmeldingar.
- Årsmeldinga må vera klar innan den nasjonale fristen som er 31. mars.
- Kontrollutvalet sin uttale og revisjonsmeldinga er to sjølvstendige dokument, som følgjer saka vidare via formannskapet til kommunestyret.
- Ut over det som nemnd over, og det som går fram av saksframlegget til kontrollutvalet i rekneskapsaka samt revisjonsmeldinga av 25.04.2017 og revisjonsrapport nr. 20 dagsett 26.04.2017, har kontrollutvalet ikkje merknader til Stord kommune sin årsrekneskap for 2016.

I kontrollutvalsmøtet stilte utvalet m.a. spørsmål kring det at kommunen har relativt stor langsiktig gjeld. Rådmannen opplyste om at handlingsregel om gjeldstak er til vurdering.

Det vart det gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Stord kommune sin årsrekneskap for 2016.»

9 Skatteoppkrevjarfunksjonen

Kontrollutvalet handsama årsrapport for 2016 og kontrollrapport vedkomande skatteoppkrevjarfunksjonen i Stord kommune i sitt møte 04.04.17.

Det er gledeleg at skatteoppkrevjaren også dette året oppnådde resultatkravet på 5% arbeidsgjevarkontrollar ift. tal arbeidsgjevarar i kommunen.

Skatteoppkrevjarkontoret fekk god tilbakemelding i kontrollrapport frå Skatteetaten for 2016.

Kontrollutvalet gav slik uttale:

1. Kontrollutvalet merkar seg at Skatteetaten konkluderer med at Stord kommune har ein skatteoppkrevjarfunksjon som i det alt vesentlege vert utført på ein tilfredstillande måte.
2. Årsrapport frå skatteoppkrevjaren i Stord kommune og kontrollrapport frå Skatteetaten for 2016 vert teke til orientering og oversendt kommunestyret til orientering

10 Eksterne tilsyn.

Det er også eksterne instansar som har tilsyn med kommunane. I 2017 var det bl.a. slike tilsyn med Stord kommune:

- Fylkesmannen - tilsyn med kommunale helse- og omsorgstenester – Utviklingshemma.
- Fylkesmannen – inspeksjonsrapport 2017 – forsøpling.
- Mattilsynet – tilsyn ved Knutsåsen omsorgssenter.

11 Andre saker / orienteringssaker i kontrollutvalet i 2017

- Stord kommune sin praksis vedrørende førebels svar.
- Budsjettbrev frå Fylkesmannen i Hordaland
- Rekneskapsrapport for kontroll- og tilsynsarbeidet i 2016
- Budsjettstode for kontrollutvalet sitt budsjett for 2017

- Forslag til budsjett for kontroll og tilsyn i Stord kommune for 2018
- Årsmelding 2016 for kontrollutvalet
- Melding om budsjettrevisjonar og tertialrapportar

12 Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

FKT er ein landsomfattande organisasjon som har som oppgåve å vera møte- og kompetanseplass for kontrollutvala og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Stord kommune er medlem i FKT. Kontrollutvalet sin leiar, Fredrik Litleskare, deltok på FKT sin fagkonferanse med årsmøte i Tromsø, 7.-8. juni 2017. Han gav og ei grundig orientering for utvalet i etterkant.

13 Opplæring

Som del av revisjonsavtalen sin fastpris, skal revisor tilby lokale kurs etter bestilling frå kontrollutvalet. Såleis hadde partner i Deloitte Else Holst-Larsen ein opplæringssekvens for kontrollutvalet i maimøtet, om kommunerekneskap.

Sekretariatet gjennomgjekk presentasjonen «Ny i kontrollutvalet» i utvalt sitt augustomte, med særleg fokus på rollar.

Det er avtalt to tema som KPMG skal ha opplæring om i 2018.

Vidare har heile utvalet meld seg på folkevaldopplæring for dei kommunale kontrollutvala i Hordaland, som Hordaland fylkeskommune v/ sekretariat for kontrollutvalet skal arrangera i januar 2018.

14 Kontrollutvalet på Stord kommune si heimeside

Kontrollutvalet nyttar elektronisk innkalling til møter og utsending av saker. For å samordna kontrollutvalet si sakshandsaming med øvrige politiske møter, er det viktig å henta aktuelle dokument, og å kunna finna opplysningar lett tilgjengeleg på heimesida til kommunen.

Stord kommune har tilrettelagt og tilpassa heimeside på ein relativt god måte for kontrollutvalet sine saker.

Stord, 15.05.2018

Fredrik Litleskare
Kontrollutvalsleiar